ISSN: 2146-1740
https://dergipark.org.tr/tr/pub/ayd,
Doi: 10.54688/ayd.1764244

Araştırma Makalesi/Research Article

TÜRKİYE'NİN KAMU DİPLOMASİSİ MİMARİSİNİN MODELLER ÇERÇEVESİNDEN ANALİZİ

ANALYSIS OF TURKIYE'S PUBLIC DIPLOMACY ARCHITECTURE WITHIN THE FRAMEWORK OF MODELS

Hakan Sezgin ERKAN[1]

Makale Bilgi

Gönderilme:
14/08/2025

Kabul:
09/12/2025

Öz

Soğuk Savaş sonrasında diplomasinin yeni bir yöntemi olarak ortaya çıkan kamu diplomasisi uluslararası ilişkilerdeki aktörlerin kamuoylarını etkilemek, belirlenen doğrultuda davranmalarını sağlamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir. 11 Eylül saldırıları ile birlikte toplumları etki altına almanın öneminin daha çok ortaya çıkmasıyla birlikte de devletler tarafından ciddi bütçeler ayrılan ve çaba harcanan bir yöntem haline gelmiştir. Türkiye'nin Soğuk Savaş sonrasında dönüşmeye başlayan dış politika faaliyetleri ile birlikte kamu diplomasisinin de önemi hızla artmıştır. Dönüşen dış politika ile dönüştürülen ve yeni oluşturulan kurumlar kamu diplomasisi faaliyetlerini birçok bölgede farklı şekilde uygulamaya başlamışlardır. Bu çalışmada en yaygın ve kabul edilen kamu diplomasisi modelleri olan Nicholas J. Cull, Geoffrey Cowan, Ameali Arsenault, Eyton Gilboa, Rohanda S. Zaharna ve John Robert Kelley'nin kamu diplomasisi modelleri çerçevesinde Türkiye'nin ihdas ettiği kurumların kamu diplomasisi araçlarını ne şekilde kullandığı detaylı olarak incelenecektir. Bununla birlikte şu sorulara cevap aranacaktır: Türkiye'nin ihdas ettiği kurumlar hangi kamu diplomasisi modeline göre hangi kategorilerde faaliyet göstermektedir. Bu kurumların gösterdiği kamu diplomasisi faaliyetleri neticesinde Türk dış politikasında bütünleşik bir kamu diplomasisi faaliyeti gerçekleşmekte midir?

Anahtar Kelimeler: Kamu Diplomasisi, Kamu Diplomasisi Yaklaşımları, Kurumlar

Jel Kodları: F50, F59, Z00

[1]**Sorumlu Yazar:** Dr. Öğr. Üyesi, Nişantaşı Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-6204-8669, hakansezginerkan@gmail.com.

Atıf: Erkan, H.S., (2025). Türkiye'nin kamu diplomasisi mimarisinin modeller çerçevesinden analizi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi, 16*(2), 1005-1035.

Article Info

Received:
14/08/2025

Accepted:
09/12/2025

Abstract

Public diplomacy, which emerged as a new method of diplomacy in the post–Cold War period, is a tool employed by actors in international relations to influence public opinion and to ensure behavior in line with predetermined objectives. Following the 9/11 attacks, the growing recognition of the importance of shaping societal perceptions led states to allocate substantial budgets and invest considerable effort into public diplomacy initiatives. With the transformation of Turkey's foreign policy in the post–Cold War era, the significance of public diplomacy has likewise increased rapidly. As foreign policy evolved, newly established and restructured institutions began to implement public diplomacy practices in various ways across different regions. This study examines in detail how the institutions created by Turkey utilize public diplomacy instruments within the frameworks of the most widely recognized public diplomacy models—those of Nicholas J. Cull, Geoffrey Cowan and Amelia Arsenault, Eytan Gilboa, Rhonda S. Zaharna, and John Robert Kelley. In doing so, the study seeks to answer the following questions: According to which public diplomacy models and in which categories do the institutions established by Turkey conduct their activities? Do the public diplomacy practices carried out by these institutions result in an integrated public diplomacy approach within Turkish foreign policy?.

Keywords: Public Diplomacy, Public Diplomacy Approaches, Institutions

Jel Codes: F50, F59, Z00

Extended Summary

This study examines the evolution and current configuration of Turkey's public diplomacy architecture through a comprehensive analysis of the most widely accepted conceptual models in the public diplomacy literature. Against the backdrop of the post–Cold War international environment—where soft power resources, communicative strategies and societal engagement mechanisms have rapidly gained strategic significance—Turkey has expanded, diversified and institutionalized its public diplomacy instruments. The study evaluates how Turkey's key public diplomacy institutions utilize various tools and communication channels within the frameworks developed by Nicholas J. Cull, Geoffrey Cowan and Amelia Arsenault, Eytan Gilboa, Rhonda S. Zaharna, and John Robert Kelley. Through this analytical lens, the research investigates whether these institutional practices collectively generate an integrated public diplomacy strategy or remain fragmented across different bureaucratic and operational domains.

The study begins by situating public diplomacy within broader transformations of global politics. In the aftermath of the Cold War, the diffusion of information technologies, the intensification of cross-border societal interactions and the emergence of new security challenges largely redefined the conduct of diplomacy. The events of 9/11, in particular, accelerated states' interest in influencing foreign publics and shaping global narratives, leading to greater institutional investment in public diplomacy. Turkey's foreign policy has also undergone a significant shift during this period, characterized by multidimensional engagement, humanitarian activism and a greater emphasis on normative discourse. Parallel to these shifts, Turkey created or restructured a series of institutions responsible for cultural diplomacy, development cooperation, strategic communication, humanitarian operations, educational initiatives and global media outreach.

Methodologically, the study adopts a model-based analytical approach. Public diplomacy models developed by Cull, Cowan–Arsenault, Gilboa, Zaharna and Kelley provide a conceptual framework that enables a systematic assessment of institutional activities. Cull's taxonomy of listening, advocacy, cultural diplomacy, exchange diplomacy and international broadcasting highlights the functional spread of Turkish institutions. Cowan and Arsenault's collaborative, competitive and hierarchical communication patterns offer insights into Turkey's relational dynamics. Zaharna's distinction between information-based and relational approaches illuminates the balance between message transmission and long-term trust-building. Gilboa's strategic communication emphasis and Kelley's differentiation of public diplomacy styles further enrich the analytical basis.

The findings demonstrate that Turkey's public diplomacy ecosystem is broad, multifaceted and geographically expansive. Cultural diplomacy initiatives, international broadcasting, diaspora engagement, educational outreach, humanitarian relief operations and development assistance collectively project Turkey's presence across diverse regions. The institutional architecture displays strong alignment with several dimensions of the conceptual models—particularly in cultural diplomacy, humanitarian diplomacy and advocacy. However, the analysis also reveals structural weaknesses that limit the formation of a fully integrated public diplomacy strategy. The most significant limitation concerns coordination. Turkish institutions employ similar tools in different contexts, but strategic communication, messaging and long-term planning remain uneven across agencies. As a result, Turkey's public diplomacy outputs appear more parallel than synergistic.

The discussion highlights a central tension: Turkey's rich institutional diversity enhances its soft power potential, yet this diversity also risks creating fragmentation. While some institutions prioritize long-term relationship-building—similar to Zaharna's relational model—others function predominantly through advocacy or information dissemination, yielding a communications environment that is not always coherent. The study also identifies an asymmetry between normative discourse and operational practice. In moments of intense geopolitical competition or crises, advocacy-driven strategic communication tends to overshadow dialogue-oriented public diplomacy, narrowing the relational space necessary for sustained engagement. Based on these findings, the study offers several recommendations. Establishing a strengthened coordination mechanism would enhance strategic unity and reduce functional overlap. Developing shared performance indicators and impact-assessment tools would increase institutional accountability and contribute to evidence-based policymaking. Expanding programs that foster mutual exchanges, co-creation and long-term partnerships would elevate Turkey's presence within relational diplomacy models. Finally, enhancing collaboration between public institutions, academia and civil society would support a more sustainable and knowledge-based public diplomacy framework.

In conclusion, Turkey's public diplomacy landscape possesses significant potential due to its institutional depth, geographic reach, and diverse operational tools. To transform this potential into a coherent, long-term public diplomacy strategy, institutional coordination, relational engagement and strategic planning must be further strengthened. With these enhancements, Turkey can develop a more integrated, resilient and globally influential public diplomacy architecture.

1. Giriş

21. yüzyılda Kamu diplomasi birçok devlet tarafından ciddi derecede önem arz edilen ve bir konu olarak kabul edilmekle birlikte aynı zamanda dış politika araçlarından birisi haline de gelmiştir. Özellikle Soğuk Savaş'ın statik yapısı sonrasında küreselleşme ve iletişimin hızlanmasıyla birlikte toplumlar tüm dünyadaki gelişmeleri hızlıca takip edebilmeye başlamışlardır. Bu durum ülkelerin kültürlerinin ve eylemlerinin dünyanın farklı yerlerindeki toplumlar tarafından takip edilebilmesine de imkân sağlamıştır.

Toplumlar arasındaki etkileşimler arttıkça da devletler için kendi kültürlerini, anlayışlarını ve özelliklerini ön plana çıkarmak bilgi akışını doğru sağlamak, yabancı toplumları anlamak ve kendini anlatmak da ciddi önem kazanmıştır. Böylece Soğuk Savaş süresince tek yönlü iletim şeklinde propaganda amacı gerçekleşen faaliyetler farklı yöntemler ve araçlarla etkileşim içerisinde gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Kamu diplomasisinin bu katmanlı ve çok yönlü tarafı aynı zamanda farklı yaklaşım geliştirilmesine de yol açmıştır. Kamu diplomasisi üzerine çalışan kişiler farklı katmanlar için farklı yaklaşımlar geliştirmiştir. Bu yaklaşımlar ülkelerin kamu diplomasisi faaliyetlerini nasıl gerçekleştirmesi ve kamu diplomasi araçlarının nasıl kullanılması gerektiği ile ilgili bir çerçeve sunmuştur. Devletler bu çerçeve sayesinde oluşturdukları politikalar neticesinde kamu diplomasisi faaliyetlerini bir dış politika aracı olarak gerçekleştirmeye başlamışlardır.

Kamu diplomasisi alanında en çok tanınan ve kabul edilen 5 kamu diplomasisi yaklaşımı Nicholas J. Cull, Geoffrey Cowan ve Amelia Arsenault, Eyton Giloba, Rohanda S. Zaharna ve John Roert Kelley tarafından ortaya konulan yaklaşımlardır. Bu 5 farklı kuramcı, kamu diplomasisi faaliyetlerinin nasıl olması gerektiği üzerine yaklaşımlar sunmuşlar ve farklı durumlar için farklı çözüm önerileri geliştirmişlerdir. Devletler kendi kamu diplomasisi faaliyetleri için kamu diplomasisinin farklı katmanlarına hitap etmek amacıyla da bu yaklaşımları kullanmaya başlamışlardır. Kamu diplomasisinin katmanlı ve çok değişkenli yapısı sebebiyle yaklaşımların birini ya da bir kısmını kullanmak ise bütüncül bir kamu diplomasisi yaklaşımı gerçekleştirmek için yetersiz kalmak anlamına gelmektedir.

Türkiye'nin 20. Yüzyılın sonunda değiştirmeye başladığı statik dış politika anlayışı ile birlikte değişen ve dönüşen dış politika yaklaşımının doğal sonucu olarak kamu diplomasisi faaliyetleri de görülmeye başlanmıştır. Türkiye Soğuk Savaş süresince uygulanmak mecburiyetinde kalınan tek boyutlu dış politika yerine çok boyutlu bir dış politika inşa etme

çabası içerisine girmiştir. Buna yardımcı olmak için ise eski kurumlar dönüştürülmüş, bunun yanı sıra da yeni kurumlar ihdas edilmiştir. Bu kurumlar sayesinde Türkiye yumuşak gücünü artırmış (Jagodzinski & Bryzghalov, 2025; McClory, 2025) ve farklı coğrafyalarda kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmeye başlamıştır. Bu kurumlar Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerini dış politikanın önemli bir unsuru haline getirme çabası için önemli mihenk taşları olmuştur.

Kamu diplomasisi yaklaşımlarının hangilerinin doğru bir şekilde uygulandığını ve katmanlardan hangilerine hitap ettiğinin saptanması bütüncül bir kamu diplomasisi faaliyetinin de gerekliliğidir. Türkiye'nin yürüttüğü kamu diplomasisi faaliyetlerinin yaklaşımlar çerçevesinden değerlendirmek, zayıf ve güçlü yönlerinin görmek ve Türkiye'nin hangi tip kamu diplomasisi faaliyetini yoğun olarak yürüttüğünü ortaya koymak için de bu alanda en fazla önem atfedilen kurumlar olan Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, Yunus Emre Enstitüsü, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), Türk Maarif Vakfı, TRT ve Anadolu Ajansı'nın faaliyetlerini yaklaşımlar çerçevesinde incelemek önem arz etmektedir.

Bu çalışma neticesinde Nicholas J. Cull, Geoffrey Cowan, Ameali Arsenault, Eyton Gilboa, Rohanda S. Zaharna ve John Robert Kelley'nin kamu diplomasisi modelleri çerçevesinden Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetleri detaylı olarak incelenecektir. Bununla birlikte bu inceleme ile Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, Yunus Emre Enstitüsü, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), Türk Maarif Vakfı, TRT ve Anadolu Ajansı'nın faaliyetleri çerçevesinde kurumların hangi kamu diplomasisi modeli esas alındığında hangi kategoride faaliyeti bulunduğu sonucuna da ulaşılması hedeflenmektedir. Sonuç olarak bu makalede önemli kamu diplomasisi modellerinin çizdiği harita esas alınarak Türkiye'nin bütünleşik bir kamu diplomasisi faaliyeti olup olmadığı ve hangi kategorilerde faaliyet gösterdiği konusuna açıklık getirilecektir.

2. Kamu Diplomasisi Modelleri

Modern anlamda kamu diplomasisinin kökenleri Soğuk Savaş süresi boyunca ülkelerin karşılıklı olarak sürdürdüğü propagandadan gelmektedir. ABD tarafından 1946 yılında çıkarılan Fullbright Yasası ile başlayan süreçte (Roberts, 2007: 42) temel amaç 1948 yılında çıkarılan Smith-Mundt Act (Smith-Mundt Act of 1948, 1948) ile birlikte ABD'nin daha iyi bir şekilde yabancı toplumlar nezdinde anlaşılması ve uluslararası ilişkilerdeki işbirliğinin

kuvvetlendirilmesi şeklinde belirlenmiştir (Gregory, 2024). Dış politikada araçsallaşma ise 1953 yılında Birleşik Devletler Enformasyon Ajansı (The US Information Agency- The USIA) ile gerçekleşmiştir (Washburn, 1956: 101-103).

İlk defa ABD'li diplomat Edmond Gullion tarafından 1965 yılında tarafından kullanılan kamu diplomasisinin amacını yabancı toplumlar nezdinde ülke lehine kamuoyu yaratılması, toplumların kültürleri arasında bağ kurulması ve ülkeler arasındaki kurumların iletişimlerinin gerçekleştirilmesi olarak belirtmiştir (Antwi-Boasiako, 2022: 465; Snow, 2009; Cull, 2006). Soğuk Savaş'ın bitimi ile birlikte ise kamu diplomasisi çıkar amaçlı olmayan ve toplumlar arası olumlu ilişkiler kurulmasını hedefleyen bir kavram haline gelmiştir (Kovach, 2009). Bu aynı zamanda kamu diplomasisinin yapısal olarak ilk dönüşümü anlamına da gelmektedir. İkinci dönüm noktası ise 11 Eylül saldırılarından sonra gerçekleşmiştir. 2001 yılında Dönemin ABD Başkanı George W. Bush'un ortaya koyduğu yaklaşımla[1] birlikte kamu diplomasisinin çift taraflı etkileşimi içerisinde olması ve yabancı toplumlar nezdinde doğru imaj inşa edilmesi temel amaçlar haline gelmiştir (Signitzer & Wamser, 2006). Kamu diplomasisi faaliyetlerinin temelinde yabancı toplumlar nezdinde güçlü bir kamuoyu yaratabilmek yatmaktadır. Bunu için ise yayılan bilginin doğru olması zaruret arz etmektedir (Fjällhed, 2021). Diğer bir deyişle doğru imajı inşa edebilmek için bilginin doğru olması gerekmektedir.

Gullion'dan itibaren değişen kamu diplomasisi tanımına bakmak gerekirse Melissen kamu diplomasisini ülkenin kendi kültürünü, değerlerini, düşüncelerini ve cazibe unsurlarını yabancı toplumlara aktarması ve aynı zamanda yabancı toplumların da önem atfettiği değerleri anlaması ve iletişime geçme süreci olarak tanımlamaktadır (Melissen, 2005). Zira kamu diplomasisi, hedeflenen kitleye ulaşma sürecinde farklı araçların, aktörlerin ve stratejilerin bir arada kullanıldığı karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu karmaşıklık, alanın teorik olarak tek bir disiplinin sınırları içinde ele alınmasını güçleştirmekte ve farklı bakış açılarını içeren modellerin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır (Sevin, Metzgar, & Hayden, 2019).

Leonard'a göre kamu diplomasisinin temel amacı toplumlar arasında kalıcı ve derin ilişkiler inşa etmektir. Bunu gerçekleştirmek için de yabancı toplumların ihtiyaçları, kültürlerini ve bakış açılarını anlamak, ortak değerler bulmak ve eğer varsa yanlış anlaşılmaları düzeltmek gerekmektedir (Leonard, Stead, & Smewing, 2002). Tuch ise kamu diplomasisi faaliyetlerini iletişim çerçevesinde ele almaktadır. Tuch medyanın uluslararası ilişkilerdeki rolüne ciddi

[1] "… ülkemizin ne olduğu ile alakalı ciddi bir yanlış anlaşılma var. Kendi iddialarımızı ortaya koyarken daha iyi bir iş çıkarmalıyız…" (Bush, 2001)

derecede önem atfetmektedir. Tuch'a göre kamu diplomasisini ülkedeki devlet dışı kurumların aynı zamanda yabancı ülkelerdeki kuruluşlar ile etkileşimde bulunması sonucunda dış politika geliştirilmesi ve ilişkilerin şekillendirilmesi olarak tanımlamaktadır (Tuch, 1990). Jarol Manheim ve Christopher Ross ise kamu diplomasisi kavramına algılar üzerinden yaklaşmaktadır. Onlara göre kamu diplomasisi yabancı ülkelerdeki kamu kurumlarını ya da sektörleri algıları şekillendirerek hedefler doğrultusunda yönetebilmek anlamına gelmektedir (Lemay, 2009: 32). Cull ise kamu diplomasisi tanımlamasında uluslararası ortamı yönetebilme durumuna vurgu yapmaktadır. Cull'a göre kamu diplomasisi yabancı toplumlar ile kurulan bağ neticesinde uluslararası ortamı yönetebilme girişimidir (Cull, 2009). Huijgh'e göre kamu diplomasisi interdisipliner bir alandır ve merkezine ise siyasi yapılar ile yabancı ülkelerdeki sıradan insanların arasındaki iletişim bulunmaktadır (Huijgh, 2016: 437). Signitzer ve Wamser'e göre kamu diplomasisi yabancı toplumları etkilemek suretiyle yabancı hükümetlerin davranışlarını etki altına alabilmektir (Signitzer & Wamser, 2006). Pajtinka'ya göre kamu diplomasisi devletlerin dış politika amaçlarına ulaşabilmek için karmaşık devlet aktiviteleri ile yabancı toplumları etkilemeyi hedeflemektir (Pajtinka, 2019: 23).

Dikkat edileceği üzere tanımların ortak noktaları olduğu gibi farklı alanlara önem atfettiği de görülmektedir. Bu tanımlar çerçevesinde kamu diplomasisi alanında çalışan kişlerden bazıları kamu diplomasisi modelleri ortaya koymuşlardır. Bu modeller kamu diplomasisinin katmanlı yapısı çerçevesinde faaliyetin nasıl yürütülmesi gerektiği, hangi araçların kullanılması gerektiği ve hangi yolların izlenmesi gerektiği gibi sorulara cevap vermeye çalışmaktadır. Bu minvalde kamu diplomasisinin en yaygın ve kabul edilen beş farklı yaklaşımı mevcuttur. Bu yaklaşımların sahipleri Nicholas J. Cull, Geoffrey Cowan ve Ameali Arsenault, Eyton Gilboa, Rohanda S. Zaharna ve John Robert Kelley'nin geliştirdiği yaklaşımlardır.

Kamu diplomasisi alanında en yaygın yaklaşım olarak kabul edilen yaklaşım Nicholas J. Cull tarafından ortaya konmuştur. Cull tarafından gerçekleştirilen sınıflandırma kamu diplomasisinin farklı katmanlarına hitap eden kamu diplomasisi faaliyetlerini belirtmektedir (Cull, 2008: 32-34). Bunlardan ilki dinlemedir. Bu aşamada gerçekleştirilen kamu diplomasisi faaliyetinde hedef toplumun düşünceleri, beklentileri ve algıları sistematik olarak izlenmekte ve analiz edilmektedir. Savunuculuk ya da savunu olarak adlandırılabilecek sınıflandırmanın ikinci maddesinde ise devletin kendi politikalarını karşı topluma anlatma ve bunları savunma gelmektedir. Sınıflandırmanın üçüncü kategorisi kültürel diplomasidir. Kültür, sanat, spor vb. alanlarda gösterilen faaliyetlerle birlikte ülke yabancı toplumlar nezdinde olumlu imaj elde edebilmektedir. Ülkenin cazibe unsuru olarak da kullanılan kültür, kültürel diplomasi

faaliyetlerinin de temelini oluşturmaktadır. Kamu diplomasisi faaliyetlerinde kullanılabilmesi için kültürün yabancı toplum nezdinde evrensel olarak kabul edilmiş ve benimsenmiş olması gerekmektedir. Sınıflandırmanın dördüncü kategorisi değişim diplomasisidir. Öğrenci değişimleri, akademik programlar, profesyonel değişim projeleri gibi karşılıklı etkileşim faaliyetleri çerçevesinde değerlendirilen değişim diplomasisi toplumların karşılıklı olarak kültürlerini tanımasını amaç edinmektedir. Buna ek olarak ülkeler öğrencilerin bu programlardan faydalanabilmesi için çeşitli burs programları da açabilmektedir. Bu burs programları da bu kamu diplomasisi faaliyetinin altında düşünülmektedir. Sınıflandırmanın beşinci ve son kategorisi ise uluslararası yayıncılıktır. Sınır aşan yayın organları sayesinde mesaj ve bilgi iletimi sağlanan bu alanda gerek geleneksel gerek ise modern yayın araçları ile yabancı toplumlar üzerinde etki yaratılması amaçlanmaktadır. Teknolojik bir altyapı ve bununla birlikte ciddi bir maddi güç gerektirdiğinden uluslararası yayıncılık diğer kamu diplomasisi faaliyetlerine nazaran yürütülmesi daha zor bir faaliyettir.

Geoffrey Cowan ve Amelia Arsenault bir başka kamu diplomasisi modeli gerçekleştiren kişilerdir. Cull'un tipolojisinden biraz farklı olarak kamu diplomasisini aktörler arasındaki iletişim biçimlerine göre sınıflandırma yapma yoluna gitmişler ve kamu diplomasisi faaliyetlerini katmanlara ayırmışlardır. Buna göre ilk katman monolojik katmandır. Bu katmanda iletişim tek yönlüdür. Kamu diplomasisi faaliyetini gerçekleştiren aktör mesajını hedef kitleye iletmeyi önceliklendirmiştir. Bu mesaj sonrası bir geri bildirim ya da karşılığında gerçekleştirilecek bir etkileşim öncelikler arasında değildir. Bu katmanda temel amaç devletin resmi pozisyonunu ve politikalarını duyurmak aynı zamanda da imaj oluşturmaktır. İkinci katman diyalogdur. Bu katmanda kamu diplomasisi faaliyeti gerçekleştiren aktör ile hedef toplum arasında iletişime ve karşılıklı etkileşime dayanmaktadır. Dolayısıyla iki taraf da aktif bir rol üstlenmektedir. Burada amaç karşılıklı güven inşa etmek ve ortak bir anlayış geçirmek aynı zamanda da ortak çıkarları belirlemektir. Üçüncü katman ise işbirliği katmanıdır. Karşılıklı olarak en fazla faydanın sağlandığı katman olan bu katmanda ülkeler ortak projelerde yer almakta ve bir amaç için ortak çaba sarf etmektedirler. Birden çok aktörün de yer alabildiği bu katmanda temel amaç ortak eylem kapasitesini artırabilmek ve aktörler arasındaki işbirliğini anlayışlar çerçevesinde geliştirebilmektir (Cowan & Arsenault, 2008: 13-25).

Eyton Gilboa kamu diplomasisi yaklaşımını geliştirirken beş temel değişken üzerinden yola çıkmıştır. Baş aktörler, öncüler, hedefler, medya türü ve araçlar ile teknikler olarak belirlenen bu beş aktör esas alınarak üç farklı kamu diplomasisi modeli ortaya konmuştur. Bu modellerden ilki Temel Soğuk Savaş Modelidir. Soğuk Savaş döneminde devletler diğer

devletler başta radyo olmak üzere çeşitli medya araçları ile tek yönlü kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmüştür. Temel amaç kendi hükümetinin ideolojisinin diğer toplumlar nezdinde cazibe unsuru haline gelmesini sağlamaktır. İkinci model ise Devlet Dışı Uluslararası Model'dir. Kamu diplomasisi faaliyetlerine devlet dışı aktörlerin de katılımı ile birlikte bu model ortaya çıkmıştır. Genellikle küresel haber ağlarını kullanan bu aktörler zaman zaman devlet kurumlarına göre daha fazla hareket alanına sahip olabilmektedirler. Üçüncü model iç halkla ilişkiler modelidir. Kamu diplomasisi faaliyeti yürütülecek olan ülkede lobiler ya da ülkedeki firmalar ile birlikte yürütülmektedir. Devletin doğrudan müdahil olduğu kamu diplomasisi faaliyetlerinden çok üçüncü bir grup üzerinden yürütülen bu faaliyette yerel meşruiyet ve destek aranmaktadır. Kamu diplomasisi stratejisi de bunun üzerine kurgulanmaktadır (Gilboa, 2008: 59-60).

Kamu diplomasisi yaklaşımı ortaya koyan bir diğer kişi ise Rohanda S. Zaharna'dır. Zaharna iletişim modelleri üzerinden kamu diplomasisini ele almaktadır. Tek yönlü mesaj iletiminin yanı sıra ilişki inşasına da önem atfetmektedir. Zaharna tarafından ortaya atılan ilk model mesaj modelidir. Tek yönlü bir iletişim modeli olan mesaj modelinde amaç bir mesajın hedef kitleye aktarılarak kamuoyunun bilgilendirilmesi ikna edilmesi ve imaj inşa edilmesidir. Tek yönlü olmasından ötürü karşılıklı bir güven ya da ilişki inşa edilmesi gibi bir hedef bu modelde bulunmamaktadır. Zaharna'nın ortaya koyduğu diğer model ise ilişki modeli ya da ilişkisel kamu diplomasisi modelidir. Bu modelde karşılıklı iletişim ve uzun vadeli ilişki kurularak güven inşa etme hedeflenmektedir. Devlet kurumlarının yanı sıra sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, toplumlar için önem arz eden bireyler gibi aktörler de faaliyete dahil olmaktadır. Daha uzun vadede gerçekleştirilen ve sonuç alınan bir kamu diplomasisi faaliyeti olmasına rağmen karşılıklı etkileşim neticesinde ortak değerler üzerinden bir ilişki tesis edildiği için daha derin bağlar kurulmaktadır (Zaharna, 2009).

Kamu diplomasisi yaklaşımlarından bir diğeri de John Robert Kelley tarafından geliştirilmiştir. Kelley kamu diplomasisi yaklaşımından bahsetmeden önce geleneksel diplomasinin en önemli aktörü olan diplomatlar ile sıradan vatandaşlar arasında kısa bir karşılaştırma gerçekleştirmektedir. Buna göre günümüzde artık diplomatlar ile vatandaşlar arasında fark giderek daha da azalmaktadır. Kelley modelini kurarken 4 farklı parça belirleyerek bu parçaları sonrasında bir araya getirmiş ve modeli de bu şekilde oluşturmuştur. Kelley'e göre kamu diplomasisinin boyutları üçe ayrılmaktadır. Bunlardan ilki bilgidir. Bu boyut kısa vadeli olaylara ve kriz anında bilginin doğru bir şekilde yönetimi ve dağılımında kullanılmaktadır. İkinci boyut etkilemedir. Hedef kitle olan yabancı toplumda bir tutum

değişikliği yaratma amacında olan genellikle uzun vadeli ikna kampanyalarını içermektedir. Toplumun yaklaşımını ve bakış açısını değiştirmek için genellikle bu boyut kullanılmaktadır. Üçüncü boyut ise etkileşim ve katılım boyutudur. Yine uzun vadede toplumlar arasında karşılıklı bir anlayış geliştirmek ve güven inşa edilmesi için bu boyut kullanılmaktadır (Kelley, 2009: 73-75).

Kelley bu üç boyuta ek olarak iki farklı iletişim tarzı olduğunu da ileri sürmüştür. Propagandist olarak tabir edilen ilk tarz aslında kamu diplomasisi faaliyetlerinin öncül haline gidildiğinde Soğuk Savaş döneminde ortaya çıkan propaganda faaliyetlerinde kendisini göstermektedir. Bu iletişim tarzının varlığı ve kamu diplomasisinin bir iletişim tarzı mı yoksa bizzat kendisi mi olduğu konusunda tartışmalar da mevcuttur. Diğer bir deyişle kamu diplomasisinin şeffaflık içermesi gerektiğinden ötürü propaganda ile aynı anlamda kullanılmaması gerektiğini savunan görüşler olduğu gibi tam tersi aslında adı ne olursa olsun bu faaliyetin bir nevi propaganda olduğu görüşünü de savunanlar bulunmaktadır (Kelly, 2009: 75-76).

Kelley'nin yaklaşımının üçüncü ayağı ise zaman çerçeveleridir. Kamu diplomasisi faaliyetleri kısa bir zaman aralığında basit ve hızlı hedeflere erişebilmek için gerçekleştirilebileceği gibi uzun vadeli derin planlamar ile birlikte de gerçekleştirilebilmektedir. Kısa zaman aralığında gerçekleştirilen kamu diplomasisi faaliyetlerde mevcut faaliyete tam olarak odaklanabilmek ve hızlı sonuç almak daha mümkündür. Karmaşık planlamalar ve çok ayaklı bir eylem söz konusu olmadığından da faaliyet üzerindeki belirsizlik de ortadan kalkmaktadır. Uzun zaman aralığında gerçekleştirilen girişimler ise kısa zamanlı olanlara göre daha karmaşık bir yapıya sahiptirler. Faaliyeti sürdüren kurumun düzenli bir şekilde üzerinde durması ve süreklilik göstermesi gerekmektedir. Genellikle ülkenin kültürünün bir kamu diplomasisi unsuru olarak kullanılabilmesi için uzun vadeli bir planlama gerekmektedir. Bu da devletin kurumlarının önemini artırmaktadır. Yaklaşımın son ayağını ise aktörün kamu diplomasisi faaliyetini nasıl tepkiler verdiği ile oluşturmaktadır. Tepkisel davranış durumunda aktör pozisyonunu doğrudan topluma açıklamak ve karşıdan gelecek aksiyonlara karşı ön almak için hızlı tepki vermektedir. Proaktif davranışta ise aktör uzun vadeli ve toplumu daha olumlu bir davranışa yönlendirmeyi hedeflemektedir (Kelly, 2009: 76-80).

Kelley'nin modelinin parçalarını bir araya getirirsek, savunucu modelin altında yer alan bilgi yaklaşımı iletişim tarzı olarak tek yönlüdür. Zaman çerçevesi açısında çoğunlukla kısa

dönemli kullanılsa da kısa ve uzun vadeli olarak yer alabilmektedir. Bilgi yaklaşımının temel amacı gerçek bilgiyi hızlı bir şekilde hedef kitleye ulaştırmaktır. Savunuculuk modelinin altında yer alan etkileme ise iletişim tarzı olarak daha agresif ve karşıyı ikna etme çabası içerisindedir. Proaktif kampanyalarda kısa ya da uzun vadeli olabildiği gibi temel amacı da hedef kitlede tutumu ve inancı değiştirmektir. Danışmanlık modelinin altında yer alan etkileşim yaklaşımı ise iletişim tarzı olarak karşılıklı güven inşa etme, şeffaflık ve diyalog şeklindedir. Zaman çerçevesi olarak uzun vadeli planlama gerektirmekle birlikte temel amaç karşılıklı olarak güven, anlayış geliştirmek ve işbirliği sağlamaktır.

Tablo 1.

John Robert Kelley'nin Kamu Diplomasisi Modellemesi

Yaklaşım	***İletişim Tarzı***	***Zaman Çerçevesi***	***Amaç / Hedef***	***Kamu Diplomasisi Modeli***
Bilgi (Information)	Şeffaf, gerçeklere dayalı, tek yönlü iletişim	Kısa veya uzun vadeli; genellikle proaktif, kriz anında reaktif	Gerçek ve değişmemiş bilgiyi hedef kitleye iletmek	Savunuculuk (Advocacy)
Etkileme (Influence)	Daha agresif, ikna ve bazen manipülatif, propagandist (beyaz ve kara propaganda)	Kısa veya uzun vadeli; çoğunlukla proaktif kampanyalar	Hedef kitlede tutum ve inanç değiştirmek; stratejik psikolojik savaş	Savunuculuk (Advocacy)
Etkileşim (Engagement)	Şeffaf, karşılıklı diyalog ve işbirliği odaklı, güven inşası	Uzun vadeli ilişkiler; sürdürülebilir	Karşılıklı güven ve anlayış geliştirmek, işbirliği sağlamak	Danışmanlık (Advisory)

Kaynak: Kelley, 2009.

Yukarıda bahsedilen kamu diplomasisi yaklaşımlarının hepsinin ortak yönleri olduğu gibi farklılaştığı alanlar da bulunmaktadır. Bununla birlikte kamu diplomasisi faaliyeti yürüten aktörler için kamu diplomasisinin nasıl yürütülmesi ile ilgili bir yol haritası sundukları gerçeği de aşikârdır. Dolayısıyla devletlerin kamu diplomasisi faaliyetleri yürüten devlet kurumlarının faaliyetlerinin bu yaklaşımlara ne kadar uyum gösterdiği de kamu diplomasisi faaliyetlerinin başarılı olup olmayacağı açısından önemlidir. Bu minvalde devletler bu yaklaşımların birini ya da birkaçını ya da hibrit olarak bir kısım özelliklerini uygulayarak farklı kamu diplomasisi yaklaşımları geliştirmişlerdir.

3. Türk Dış Politikasında Dönüşüm, Kamu Diplomasisi ve Kurumlar

Türk dış politikası Soğuk Savaş'ın bitimi ile birlikte statik yapısını değiştirmesi hızlı bir şekilde olmamıştır. Soğuk Savaş sonrasında Turgut Özal ile başlayan bu dönüşüm (Ataman, 2003: 49) İsmail Cem ile devam etmiş (Cem, 2004) nihayetinde 21. Yüzyılda da Soğuk Savaş süresince Batı Bloğu çerçevesinde politikalar geliştiren ve temel odak noktasının güvenlik

olduğu anlayışın yerine kültürel ve tarihsel bağlara da önem atfedilen yeni bir dış politika inşa süreci başlamıştır. Bu yeni anlayış Türk dış politikasının bir mekân ile kısıtlanamayacağını, bulunduğu coğrafyadan ve tarihinden mütevellit de birçok uygarlık ile ortak bir geçmişi paylaştığını savunmaktadır.

Türkiye'nin dış politika çerçevesinde öne çıkardığı kimlik Osmanlı coğrafyasında yaşayan ülkeler ile ilişkilerin Osmanlı mirası kimliği çerçevesinde, Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile olan ilişkilerin Türk kimliği çerçevesinden ve Ortadoğu ülkeleri ile olan ilişkinin de İslam çerçevesinde şekillendirilmesine karar verilmiştir. Bunu gerçekleştirmek için seçilen yol ise kimliği bu ülkelerin toplumlarına anlatmak, toplumlar arasından ilişki kurulmasını sağlamak ve kültürel bağlar inşa etmek olmuştur (Huijgh & Warlick, 2016). Bu yeni stratejisi ile birlikte Türkiye'nin mevcut sorunlarının çözüme kavuşturulması için çaba göstermeye aynı zamanda da sorunlu olduğu ülkelerle de ilişkilerini düzeltme çabası içine girmiştir. Aynı zamanda jeopolitik söylem de değiştirilmiş Türkiye artık kendisini bir köprü ülke olarak değil Afro-Avrasya kıtasının ortasında bir merkez ülke olarak tanımlamaya başlamıştır (Davutoğlu, 2008: 77; Kirişçi, 2009: 36). Bu tanımlamanın neticesinde de Türkiye çevresinde bulunan sorunlara karşı duyarsız kalınamayacağını ve bu sorunlara müdahil olması gerektiğini savunmaya başlamıştır. Diğer bir deyişle, Türkiye coğrafi olarak merkez ülke olma çabasını aynı zamanda uluslararası ilişkiler çerçevesinden de merkez ülke olma hedefi ile pekiştirmeye çalışmıştır (Çevik & Seib, 2015). Türkiye önce bölgesel sonrasında ise küresel aktör olma çabası içerisinde olmakla birlikte bunu gerçekleştirirken de sert gücün unsurlarının sınırlayıcı olması ve 21. yüzyılda kullanılmasının zorluğundan dolayı da yumuşak gücü önceleyen bir yaklaşım geliştirmiştir. Askeri ve ekonomik unsurların kullanılması yerine karşıdaki aktörü ikna etme ve cazibe unsurlarını kullanma yaklaşımı kamu diplomasisi yaklaşımlarını kullanmayı da beraberinde getirmiştir (Nye, 2004). Türkiye yumuşak güç temelli bu politikaları gerçekleştirmek ve kamu diplomasisi faaliyetlerini yürütebilmek için yeni kurumlar oluşturmuş veyahut eskiden beri var olan kurumlara yeni görevler yükleyerek kamu diplomasisi faaliyetlerine uygun hale getirmiştir.

Bu çerçevede Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyeti gerçekleştiren birçok kurumu olmasına rağmen burada doğrudan kamu diplomasisi faaliyetlerine ağırlık veren ya da organizasyon bünyesinde buna özel önem atfeden kurumlar değerlendirmeye alınacaktır. Bu kurumlar; Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı

(TİKA), Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), Türk Maarif Vakfı, TRT ve Anadolu Ajansı olarak belirlenmiştir.

3.1. Türk Dış Politikasında Kurumlara Bakış

21. yüzyılda Türk dış politikasında gerçekleşen dönüşüm ile birlikte yumuşak güç daha fazla kendisine yer bulmaya başlamıştır. Bununla birlikte ülkenin kendisini doğru ve etkin bir şekilde anlatabilmesi için farklı kurumlar ihdas edilmiştir. Bu kurumlar Türk dış politikasının unsurları olarak dış politika inşasına paralel faaliyetler gerçekleştirmekte ve dış politikanın daha etkin bir şekilde uygulanmasına yardımcı olmaktadırlar (Aras, 2015: 269-270). Buna ek olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin kendisini daha doğru bir şekilde anlatabilmesi ve uluslararası arenada karşılaştığı dezenformasyon ve krizlere karşı aksiyon alabilmesi aynı zamanda da yabancı toplumlar nezdinde iyi ilişkiler tesis edebilmesi de yeni kurulan ya da dönüştürülen kurumlar vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Bu minvalde, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), Türk Maarif Vakfı, TRT ve Anadolu Ajansı gibi kurumlar, Türk dış politikasına yeni boyutlar kazandırmış, iletişim stratejileri ve uluslararası ilişkilerde etkin araçlar olarak ön plana çıkmışlardır.

Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetleri gerçekleştiren kurumlarından ilki olan Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, Türkiye'nin hükümet tarzının değişmesi ile birlikte 2018 yılında kurulmuştur. Türkiye'nin uluslararası alanda ve yabancı toplumlar nezdinde imajını güçlendirmek ve dış politikada diğer aktörler ile iletişimini koordine etme görevini ifa etmektedir (Özdemir & Taşcıoğlu, 2022: 72). Dijital medya, dijital platformlar ve sosyal iletişim kanallarını etkin kullanarak Türkiye'nin gerek bölgesel gerek ise küresel alandaki politikalarına destek sağlamaya çalışmakta bunu gerçekleştirirken de devletin resmi politikalarını ve görüşleri ilk ağızdan en hızlı şekilde yabancı toplumlarla paylaşmaktadır (Çetin, 2022: 236).

Kamu diplomasisi alanında Türkiye'nin önemli kurumlarından bir diğeri de Yunus Emre Enstitüsü'dür. Türkiye'nin doğal nüfuz alanı olan Balkan coğrafyasında yoğunlukla faaliyet gösteren Yunus Emre Enstitüsü kültürel diplomasi aracılığıyla Türkiye'nin yumuşak gücün artması için özel çaba göstermekte ve kültürlerarası etkileşimin artmasını sağlamaktadır. Gerek yabancı ülkelerdeki üniversiteler ile gerek ise açtığı merkezler ile Türkçe eğitimleri vererek Türk dilinin yaygınlaşması hususunda ciddi faaliyet göstermektedir. Buna ek olarak kültürel

programlar vasıtasıyla da Türkiye'nin imajını olumlu biçimde şekillendirmesine ve Türkiye'ye yönelik ilginin artmasına da katkıda bulunmaktadır (Ünalmış, 2019: 147-148).

Kamu diplomasisi faaliyetlerinde güçlendirici bir etki olarak aynı zamanda yabancı toplumların da bir parçası olan yurtdışında yaşayan Türk vatandaşları ile iletişimin güçlendirilmesi ve bu kişilerin Türkiye'nin imajını doğru şekilde tanıtabilmesi için diasporanın takip edilmesi, koordine edilmesi ve desteklenmesi önem arz etmektedir. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) yurtdışında yaşayan Türklerin bir diaspora oluşturarak toplu etkiye sahip olabilmeleri, ilişkilerin sistematik hale getirilmesi, Türkiye'nin imajının yabancı toplumlar nezdinde yurtdışında yaşayan Türk vatandaşları aracılığıyla güçlendirilmesi yoluyla kamu diplomasisi faaliyetleri açısından önemli rol oynamaktadır. Türkiye'nin yurtdışında yaşayan Türkler için yaşadıkları topluma adapte olmaları ve yaşadıkları ülkelerin kurallarına uymaları bunun karşılığında da eşit hak taleplerini dile getirmelerini desteklemeleri neticesinde şeffaf bir iletişim stratejisi geliştirilmiştir. Türkiye de hak temelli, şeffaf ve meşru bir iletişim stratejisi sayesinde başarılı kamu diplomasisi faaliyeti yürütebilmektedir (Budak, 2020: 544-545).

Türkiye'nin yumuşak güç ve kamu diplomasisi stratejilerinin amiral gemisi olarak adlandırılabilecek aynı zamanda da bu kurumlar arasında ilk ihdas edilen kurum olması sebebiyle TİKA'nın konumu farklılık arz etmektedir. Buna ek olarak Birleşmiş Milletler Kalkınma Hedefleri kapsamında dünyanın az gelişmiş ya da gelişmekte olan coğrafyalarına kalkınma yardımları yapması ve bu yardımların düzenli gelire dönüşmesi için çeşitli eğitimler vermesi sebebiyle de konumu diğer kurumlardan ayrışmaktadır. Bununla birlikte TİKA aynı zamanda diğer kurumların gerçekleştirdiği kamu diplomasisi faaliyetleri için de projelere destek olabilmekte ve ortak çalışma gerçekleştirebilmektedir (Say & Joldoshov, 2022: 3). TİKA'nın gerçekleştirdiği kalkınma yardımları sayesinde Türkiye'nin yabancı toplumlar nezdinde profili ciddi oranda yükseliş göstermiştir. Karşılık beklemeden ya da çıkar gözetilmeden şeffaflık ilkesi çerçevesinde gerçekleştirilen bu yardımlar yabancı toplumlar açısından Türkiye'nin imajına ciddi katkıda bulunmaktadır. TİKA aynı zamanda farklı coğrafyalarda gerek devlet gere ise sivil toplum kuruluşları ile gerçekleştirdiği ortaklıklar sayesinde de diplomatik ilişkilerde derinliğin sağlanması hususunda da katkıları olmuştur (Karagül, 2013: 81).

Eğitim üzerinden karşılıklı ilişki inşa etme ve güvene dayalı ortaklık kurma amacında olan Türk Maarif Vakfı'nın yabancı ülkelerde gerçekleştirdiği eğitim faaliyetleri ile uzun vadeli

kültürel ve diplomatik kazanımlar yaratmayı hedeflemektedir. Eğitim diplomasisi faaliyetleri çerçevesinde Türk okullarında okuyan öğrenciler ve Türkiye Bursları ile Türkiye'ye eğitim almaya gelen öğrenciler sayesinde toplumlar arasında karşılıklı anlayış inşa edilmekte ve güçlendirilmektedir (Karslı & Yazgan, 2024: 125-126).

Medya alanında ise Anadolu Ajansı ve TRT çatısı altında hizmet veren tüm TRT kanalları Türkiye'nin uluslararası alandaki görünürlüğünü arttırmayı hedeflemektedir. Anadolu Ajansı 13 farklı dilde 144 ülkede faaliyet gösteren bir ajans olarak dünyanın sayılı haber ajanslarından birisidir (Gündoğmuş, 2023). TRT ise bünyesinde bulundurduğu ve farklı coğrafyalarda farklı dillerde yayın yapan kanalları ile birlikte bu coğrafyalara özgü kamu diplomasisi faaliyetlerini doğrudan o coğrafyada yaşayan toplumların dilleri ile gerçekleştirmektedir. TRT Türk, TRT Avaz, TRT Arabi, TRT World gibi birçok farklı kanal ile birlikte uluslararası yayıncılık faaliyetlerini yürütmektedir. Aynı zamanda TRT'nin dijital platformu olan Tabi ile de Türk dizileri sayesinde Türk kültürü tüm dünyaya ulaştırılabilmektedir (Karslı & Yazgan, 2025: 251-252).

Sonuç olarak, bu kurumlar Türk dış politikasında geleneksel devletlerarası diplomasi anlayışından daha geniş, çok aktörlü ve katılımcı bir yapıya geçişte önemli rol oynamıştır. Kamu diplomasisi, insani yardım, kültürel etkileşim ve medya faaliyetleri Türkiye'nin uluslararası imajını güçlendirirken, bölgesel ve küresel ölçekte etkinliğini artırmış, dış politika araçlarının çeşitlenmesini sağlamıştır. Bununla birlikte bu kurumların kamu diplomasisi yaklaşımlarına ne derece uyduğu ve faaliyetlerin kamu diplomasisinin yaklaşımlarının öngördüğü faaliyetleri ne derecede karşıladığı konusunda ise soru işaretleri mevcuttur. Dolayısıyla en yaygın olarak kabul edilen 5 kamu diplomasisi yaklaşımına göre Türk kamu diplomasisi faaliyetlerinin değerlendirilmesi neticesinde Türkiye'nin hangi alanlara daha fazla eğildiği ve hangi alanlara daha fazla eğilmesi gerektiği ortaya çıkacaktır.

3.2. Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Faaliyeti Gösteren Kurumlarının Değerlendirilmesi

Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetleri, dış politikanın çok boyutlu ve proaktif karakteriyle uyumlu şekilde, kurumsal altyapısını genişleten ve araç çeşitliliğini artıran kapsamlı bir çerçeveye sahiptir. Bu çerçevede yürütülen çalışmalar; stratejik iletişim, kültürel etkileşim, eğitim diplomasisi, kalkınma işbirliği, insani diplomasi, medya ve bilgi akışı gibi alanlarda birbirini tamamlayan nitelikte ilerlemektedir. Türkiye, uluslararası kamuoylarıyla

doğrudan temas kurmayı hedefleyen programlar, kültürel ve akademik değişim girişimleri, kriz bölgelerinde görünür insani yardım operasyonları, sürdürülebilir kalkınma projeleri ve küresel ölçekte medya içerikleriyle hem normatif bir etki üretmeyi hem de dış politikanın temel önceliklerine yumuşak güç desteği sağlamayı amaçlamaktadır. Kurumlar arası koordinasyonun güçlendirilmesi, faaliyetlerin belirli bir stratejik çerçeveye oturtulması ve farklı coğrafyalara yönelik hedef odaklı uygulamalar, Türkiye'nin kamu diplomasisini giderek daha sistematik, bütünleşik ve uluslararası rekabet koşullarına uyumlu bir yapıya dönüştürmektedir. Bu nedenle Türkiye'nin kamu diplomasisi, yalnızca belirli araçların kullanımına dayanan bir iletişim faaliyeti değil; çok aktörlü, uzun vadeli, karşılıklı etkileşim ve güven oluşturmaya odaklanan bir dış politika enstrümanı olarak değerlendirilmektedir.

3.2.1. Nicholas J. Cull'un Yaklaşımı Çerçevesinde Kurumlar

Nicholas J. Cull'un 5 kategorili kamu diplomasisi yaklaşımı esas alınarak Türkiye'deki kamu diplomasisi faaliyeti yürüten öncü kurumlarının hangi kategorilerde faaliyet gösterdiği Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2.

Nicholas J. Cull'un Yaklaşımına Göre Kurumlar

Kurum	***Dinleme***	***Savunuculuk***	***Kültürel Diplomasi***	***Değişim Diplomasisi***	***Uluslararası Yayıncılık***
Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı	✓	✓	✓	✕	✕
Yunus Emre Enstitüsü (YEE)	✓	✓	✓	✕	✕
Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)	✓	✕	✕	✓	✕
Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA)	✓	✓	✓	✓	✕
Türk Maarif Vakfı	✓	✓	✓	✓	✕
TRT	✓	✓	✓	✕	✓
Anadolu Ajansı (AA)	✓	✓	✕	✕	✓

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'nın (CİB) faaliyetleri incelendiğinde beş kategorinin üçünde faaliyet gösterdiği görülmektedir. CİB dinleme kategorisinde uluslararası toplumlar nezdinde kamuoyunda Türkiye'nin imajını ve algısını ölçümleyebilmek için çeşitli analizler gerçekleştirmektedir. Bunları da rapor, haber, elektronik ya da basılı yayınlar olarak sunmaktadır. İkinci kategori olan savunuculukta da CİB, Türk dış politikasındaki hamleleri,

tutumları ve pozisyonları yabancı kamuoyuna gerek resmi açıklamalar gerek ise yürütülen kampanyalar ile iletmekte ve görüşlerini savunmaktadır. Kültürel diplomasi kategorisinde ise CİB ulusal kültürel değerleri tanıtmak amacıyla yayınlar gerçekleştirmekte, özel günlerde sergiler ve uluslararası etkinlikler organize etmektedir (Çetin, 2022: 243-244). Değişim diplomasisi ve uluslararası yayıncılık alanlarında ise CİB'in kamu diplomasisi faaliyeti bulunmamaktadır.

Yunus Emre Enstitüsü faaliyetleri incelendiğinde beş kategorinin üçünde faaliyet gösterdiği görülmektedir. YEE dinleme kategorisinde yabancı ülkelerde toplumların Türk kültürüne yönelik ilgi ve beklentilerini analiz etmekte buna göre de kültür merkezleri açmakta ve üniversiteler ile çeşitli işbirlikleri gerçekleştirmektedir. Savunuculuk kategorisinde ise Türk diline ve Türk kültürüne yönelik olumlu algıyı desteklemekte ya da algının olumluya dönüşmesini desteklemektedir. Aynı zamanda kültür merkezlerinde gerçekleştirilen etkinliklerle birlikte kültürel mirası da toplumlara aktarmaktadır. YEE Türk kamu diplomasisi faaliyetlerine en büyük katkıyı ise kültürel diplomasi kategorisinde gerçekleştirmektedir. Kültür merkezleri, dil kursları, üniversitelere açılan Türkoloji bölümleri, sergiler ve sanat etkinlikleri sayesinden YEE Türk kültürünü yabancı toplumlar nezdinde yaygınlaştırmakta ve aşinalığını artırmaktadır (Güzel, 2016: 353-356). Değişim diplomasisi ve uluslararası yayıncılık alanlarında ise YEE'nin kamu diplomasisi faaliyeti bulunmamaktadır.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nın (YTB) faaliyetleri incelendiğinde beş kategorinin ikisinde faaliyet gösterdiği görülmektedir. Dinleme kategorisinde YTB yurtdışında yaşayan Türk diasporası ile düzenli olarak iletişimde kalarak diasporanın beklentileri ve ihtiyaçlarını tespit etmektedir. Değişim diplomasisi alanında ise YTB dünyanın dört bir yanındaki ülkelerde yaşayan öğrencilere dünyanın en kapsamlı burs programı olan Türkiye Bursları ile destek vermekte ve gerek öğrencilere gerek ise araştırmacılara burs imkânları sağlamaktadır. Türkiye Bursları, aylık burs, üniversite ve bölüm yerleştirme, sağlık sigortası, üniversite harcı, barınma, uçak bileti, Türkçe dil kursu, ücretsiz akademik ve kültürel programı kapsamaktadır (Türkiye Bursları, 2025). Savunuculuk, kültürel diplomasisi ve uluslararası yayıncılık alanlarında ise YTB'nin kamu diplomasisi faaliyeti bulunmamaktadır.

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı'nın (TİKA) faaliyetleri incelendiğinde beş kategorinin dördünde faaliyet gösterdiği görülmektedir. Dinleme kategorisinde TİKA faaliyet gösterdiği ülkelerde gerek toplumların gerek ise ülkelerin kalkınma ihtiyaçlarını analiz etmektedir. Savunuculuk kategorisinde ise gerek proje tabanlı kalkınma yardımları gerek ise

ayni ve nakdi yardımlar ile Türkiye'nin yabancı toplumlarda oluşan olumlu imajını desteklemektedir. Kültürel diplomasi alanında ise Türkiye yurtdışında başta eski Türk devletleri döneminden yapılan tarihi eserler olmak üzere birçok tarihi eserin restorasyonu ile doğrudan ilgilenmekte ve gerçekleştirilmektedir. Değişim diplomasisi kategorisinde ise TİKA farklı ülkelerdeki kurumlarla teknik işbirlikleri projeleri düzenlemekte ve bu ülkelerdeki kişilere eğitimler vermektedirler (Yıldırım & Yıldırım, 2017: 207-209).

Türk Maarif Vakfı'nın (TMV) faaliyetleri incelendiğinde beş kategorinin dördünde faaliyet gösterdiği görülmektedir. Dinleme kategorisinde TMV yabancı toplumların ve ülkelerin eğitim alanında ihtiyaçlarını belirlemekte ve eksikliklere göre bu ülkelere faaliyet kararı almakta ya da faaliyetlerini genişletmektedir. Savunuculuk kategorisinde ise Türkiye'nin eğitim vizyonunu yabancı toplumlarda ve ülkelerde anlatmaktadır. Kültürel diplomasi kategorisinde ise TMV okullarında gerçekleştirilen kültürel etkinlikler ile birlikte Türk kültürü ve değerlerinin tanıtılması ve aktarılması gerçekleştirilmektedir. Değişim diplomasisi kategorisinde ise TMV, öğrenci değişim programları, burslar ve Türkiye yaz kampları ile öğrencilerin Türkiye'ye gelmeleri, Türk kültürünü daha yakından tanımaları ve tarihi yerlerin tanıtılması sağlanmaktadır. TMV uluslararası yayıncılık kapsamında kamu diplomasisi faaliyeti göstermemektedir.

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nun (TRT) faaliyetleri incelendiğinde beş kategorinin dördünde faaliyet gösterdiği görülmektedir. Dinleme kategorisinde TRT yayın izleyici analizlerini takip ederek medya eğilimlerini incelemektedir. Böylece yabancı toplumların olaylar karşısındaki tepkisini ölçebildiği gibi Türk dış politikasında gerçekleştirilen bir hamleden sonra da tepkileri takip edebilmektedir. Savunuculuk kategorisinde ise TRT, bünyesinde bulunan TRT Türk, TRT World, TRT Avaz ve TRT Arabi sayesinde dünyanın farklı coğrafyalarında o coğrafyaya özel yayınları geleneksel medya aracılığıyla gerçekleştirebilmektedir. Buna ek olarak Türksat 5A ve 6A uydularının yörüngeye oturması ile birlikte de TRT World dünyanın her yerinden takip edilebilir hale gelmiştir. TV yayınları ile birlikte radyo yayınları da TRT'nin kamu diplomasisi faaliyetleri içerisinde önemli yer tutmaktadır. TRT VOT East, TRT VOT West, TRT VOT World, TRT World Radio ve TRT Radio Arabi de TRT'nin dünyanın farklı coğrafyalarında yayınlar gerçekleştiren radyo kanallarıdır (TRT, 2025). Dolayısıyla TRT Türkiye'nin bakış açısını geniş bir coğrafyada yabancı toplumlara sunabilecek altyapı ve kapasiteye sahiptir ve bunu da gerçekleştirmektedir. Kültürel diplomasi kategorisinde ise TRT diziler, kültür programları, belgeseller ile birlikte kültürel aktarım sağlamakta ve Türk kültürünün tanınması yaygınlaşması adına kültürel

diplomasi faaliyetleri yürütmektedir. Uluslararası yayıncılık kategorisinde de diğer kategorileri destekleyen ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesini sağlayan TV ve radyo kanalları sayesinde Türkiye'ye küresel erişim sağlamaktadır (Baritci & Aydeniz, 2019: 1560-1562). TRT değişim diplomasisi alanında ise faaliyet göstermemektedir.

Anadolu Ajansı'nın (AA) faaliyetleri incelendiğinde beş kategorinin üçünde faaliyet gösterdiği görülmektedir. AA'nın faaliyetleri TRT'ye yakın gibi görünse de bir haber ajansı olarak görev ve faaliyetleri arasında ciddi fark vardır. AA da TRT gibi uluslararası medya trendlerini ve yabancı toplumların haberlere verdikleri tepkileri izleyip analiz etmektedir. dolayısıyla bu özelliği ile dinleme kategorisinde faaliyet göstermektedir. AA aynı zamanda bir haber ajansı olarak farklı medya organlarına haber de sağlamaktadır. AA savunuculuk kategorisinde faaliyet gösterirken Türkiye'nin resmi söylemini haber diliyle yansıtmakta ve bunu da 144 ülkede gerçekleştirmektedir. Uluslararası yayıncılık kategorisinde de kamu diplomasi faaliyeti yürüten AA 13 farklı dilde haber servis etmekte ve 144 ülkeye doğrudan haber akışı sağlamaktadır. Bu da uluslararası yayıncılık kategorisinde ne kadar güçlü olduğunu ortaya koymaktadır. AA değişim diplomasisi ve kültürel diplomasi alanlarında ise faaliyet göstermemektedir.

Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyeti yürüten kurumlarının Cull'un yaklaşımında yer alan kategorilerin tamamında faaliyet göstermesi, Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerinde bütüncül bir yaklaşım belirlediği ve tüm alanları kapsamak istediği görülmektedir. Bu çeşitlilik Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerinde başarısını artırdığı gibi farklı kurumların aynı kategori üzerinde gerçekleştirdikleri faaliyetler ile birlikte de kamu diplomasisi faaliyeti daha inandırıcı gerçekçi ve hataya az yer veren şekilde gerçekleşmektedir.

3.2.2. Geoffrey Cowan ve Amelia Arsenault'un Yaklaşımına Çerçevesinde Kurumlar

Geoffrey Cowan ve Amelia Arsenault'un 3 katmanlı kamu diplomasisi yaklaşımı esas alınarak Türkiye'deki kamu diplomasisi faaliyeti yürüten öncü kurumlarının hangi katmanlarda faaliyet gösterdiği Tablo 3'de gösterilmektedir.

Tablo 3.

Geoffrey Cowan ve Amelia Arsenault'un Yaklaşımına Göre Kurumlar

Kurum	***Monolojik Katman***	***Diyalog Katmanı***	***İşbirliği Katmanı***
Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı	✓	✓	✗
Yunus Emre Enstitüsü (YEE)	✓	✓	✓
Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)	✓	✓	✓
Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA)	✓	✓	✓
Türk Maarif Vakfı	✓	✓	✓
TRT	✓	✗	✗
Anadolu Ajansı	✓	✗	✗

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı (CİB) Türkiye'nin resmi söylemini ve dış politika pozisyonunu uluslararası kamuoyuna aktarmasından mütevellit monolojik katman boyutunda gerçekleştirdiği kamu diplomasisi faaliyeti oldukça belirgin olarak görülmektedir. Tek yönlü olan bu iletimde CİB'in de temel hedefi mesajı iletmektir. İkinci katman olan diyalog katmanında ise CİB sınırlı da olsa faaliyet gösterdiği söylenebilir. Uluslararası basın mensupları, medya forumları ve uluslararası toplantılar çerçevesinde düzenlenen organizasyonlar aracılığıyla tam anlamıyla olmasa da CİB diyalog katmanında kamu diplomasisi faaliyeti göstermektedir. Son olarak işbirliği katmanında ise çok aktörlü işbirliği programları ya da ortak projelerde yer almadığından dolayı kamu diplomasisi faaliyeti yürütmemektedir.

Yunus Emre Enstitüsü (YEE) her üç katmanda da kamu diplomasisi faaliyet göstermektedir. YEE'nin açtığı dil kursları, üniversitelerde kurduğu Türkoloji bölümleri, kültür merkezlerinde gerçekleştirilen faaliyetler sebebiyle monolojik katmanda güçlü bir kamu diplomasisi faaliyeti yürütmektedir. Kültür merkezlerinde gerçekleştirilen kültürel etkileşim faalyetleri, öğrenci değişim programları ile de diyalog katmanında da kamu diplomasisi faaliyetleri mevcuttur. Son olarak çok ortaklı işbirlikleri, uluslararası örgütler aracılığıyla gerçekleştirilen ortak kültür projeleri ve yabancı ülkelerin hükümetleri ile ortak olarak gerçekleştirilen projeler sayesinde de işbirliği katmanında aktif olarak kamu diplomasisi faaliyeti yürütülmektedir.

YTB, Türkiye Bursları e Türk diasporasına yönelik gerçekleştirdiği projeler ile monolojik katmanda kamu diplomasisi faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Buna ek olarak, yabancı öğrenciler ve araştırmacılara sağlanan Türkiye Bursları sayesinde de karşılıklı etkileşim

gerçekleştirebilmektedir. Böylece YTB, diyalog katmanında da faaliyet göstermektedir. YTB aynı zamanda uluslararası öğrenci ağları yabancı toplumlar ile birlikte gerçekleştirilen projeler ile birlikte de işbirliği katmanında da kamu diplomasisi faaliyetleri göstermektedir.

TİKA tek taraflı gerçekleştirdiği kalkınma yardımları sayesinde az gelişmiş ya da gelişmekte olan toplumların ekonomik kalkınmasına destek sunarak monolojik katmanda kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmektedir. TİKA gerçekleştireceği tüm faaliyetlerdeki proje planlama süreçlerinde yerel aktörler ve hükümetlerle istişare etmekte ortaklık kurmakta ve projeleri de birlikte yürütmektedir. Aynı zamanda yabancı toplumların istekleri de bu aşamada dinlenmekte ve projeler buna göre şekillendirilmektedir. TİKA bu minvalde diyalog katmanında da kamu diplomasisi faaliyetleri göstermektedir. TİKA'nın en güçlü olduğu katman ise işbirliği katmanıdır. TİKA projelerinin hemen hepsinde yerel ortaklar ve hükümetler ile birlikte yürütmekte ve tek başına sadece bir proje gerçekleştirmemektedir. Yabancı toplumlardan grupların projelerin paydaşı olması vesilesiyle de etkileşim artmakta ve işbirliği gelişmektedir.

TMV'nin okullarında kullanılan eğitim materyalleri, Türkiye'den gönderilen ve görev yapan öğretmenler, müfredatlar TMV'nin monolojik katmanda gösterdiği kamu diplomasisi faaliyetleridir. TMV bunun yanı sıra düzenlediği yaz kampları sayesinde ülkeye davet ettiği öğrenciler, öğretmen, öğrenci etkileşimleri ve eğitimde yerel hükümetler ile istişareler sonucunda ortaya konan programlar ile diyalog katmanında da kamu diplomasisi faaliyetleri göstermektedir. TMV aynı zamanda yerel hükümetler ve eğitim bakanlıkları ile gerçekleştirdikleri işbirliği faaliyetleri vasıtasıyla da işbirliği katmanında kamu diplomasisi faaliyetleri göstermektedir.

TRT ve Anadolu Ajansı da uluslararası yayıncılık kapsamında faaliyet gösterirken Türkiye'nin mesajlarını dünyaya iletmesi ve haber ile bilgi akışını sağlaması bağlamında monolojik katmanda oldukça güçlü bir şekilde faaliyet gösteren iki kurumdur. Buna karşılık her iki kurumda tek yönlü iletim gerçekleştirdiklerinden ötürü diyalog ve iş birliği katmanlarında kamu diplomasisi faaliyetlerini çok sınırlı bir şekilde nadiren gösterebilmektedir.

Cowan ve Arsenault'un katmanlı yaklaşımına göre Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyeti gösteren kurumları değerlendirildiğinde sonuç Cull'un yaklaşımının değerlendirmesi ile aynı sonuca varmaktadır. Türkiye Cowan ve Arsenault'un katmanlı yaklaşımına göre

değerlendirildiğinde de bütüncül bir yaklaşım belirlediği ve tüm katmanları kapsadığı görülmektedir.

3.2.3. Eyton Gilboa'nın Kamu Diplomasisi Yaklaşımına Çerçevesinde Kurumlar

Eyton Gilboa'nın 3 kamu diplomasisi modelleri esas alınarak Türkiye'deki kamu diplomasisi faaliyeti yürüten öncü kurumlarının hangi modellere göre faaliyet gösterdiği Tablo 4'de gösterilmektedir.

Tablo 4.

Eyton Gilboa'nın Yaklaşımına Göre Kurumlar

Türkiye Kurumu	**Temel Soğuk Savaş Modeli (Tek yönlü, ideoloji ve imaj aktarımı)**	**Devlet Dışı Uluslararası Model (Devlet dışı aktörler, küresel medya, esnek diplomasi)**	**İç Halkla İlişkiler Modeli (Yerel aktörler/lobilerle işbirliği)**
Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı	✓	✗	✗
Yunus Emre Enstitüsü (YEE)	✓	✗	✓
Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)	✓	✓	✓
Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA)	✓	✓	✓
Türk Maarif Vakfı	✓	✓	✓
TRT	✓	✗	✗
Anadolu Ajansı	✓	✗	✗

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Gilboa'nın Temel Soğuk Savaş Modeli çoğunlukla devlet merkezli tek yönlü iletişim ve propagandaya yakın yöntemlerle fikirlerin aktarılması şeklinde gerçekleşmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında tüm kurumlar bu tek yönlü aktarımı gerçekleştirmektedir. CİB, Türkiye'nin resmi söylemleri ve politikalarını yabancı toplumlara anlatılması ile Türkiye'nin imajının yönetilmesi için yürüttüğü kamu diplomasisi bu modeli kapsamaktadır. Aynı şekilde TRT ve Anadolu Ajansı'nın faaliyetleri de yabancı dilde yayın yapmaları ve bu yayınlar üzerinden Türkiye'nin bakış açısı ile kültürünü tek taraflı olarak da sunduğundan ötürü bu modeli içermektedir. YEE, YTB, TİKA ve TMV de gerçekleştirdikleri faaliyetlerinin bir kısmının tek yönlü olması sebebiyle modeli karşılamaktadır. TİKA'nın kalkınma yardımlarının bir kısmı, YEE, YTB ve TMV'nin eğitim ve kültür faaliyetlerinin bir kısmı sadece tek yönlü

olarak iletim şeklindedir. Bu sebeple de modele uygundur. Dolayısıyla Tablo 4'te de görüldüğü üzere Temel Soğuk Savaş Modeli tüm kurumlar tarafından kullanılmaktadır.

İkinci model olan Devlet Dışı Uluslararası Modelde ise devlet dışı aktörlerin daha aktif olduğu ve süreci de küresel medya ve sivil toplum kuruluşları aracılığıyla yürüttüğü modelde YTB, TİKA ve TMV aktif rol almaktadır. Aslında bu modelin daha çok sivil toplum kuruluşları tarafından kullanıldığı ön görülse de YTB, TİKA ve TMV gerek yerel sivil toplum kuruluşları gerek ise Türk sivil toplum kuruluşları ile gerçekleştirdikleri işbirlikleri sonucunda ortaya koydukları kamu diplomasisi faaliyetleri bu modeli karşılamaktadır. TRT, AA ve CİB ise yapıları itibariyle daha doğrudan bir yöntem takip etmelerinden ötürü sivil toplum kuruluşları ile doğrudan bir işbirliği içerisinde genellikle girmemektedirler. Bu sebeple de bu model içerisinde yer aldıkları ve kullandıkları söylenemez.

Üçüncü model olan İç Halkla İlişkiler Modeli'nde kamu diplomasisi faaliyeti yürütülen kurumların temel hedefi ülkelerdeki yerel kurumlar ile ortaklık sağlayarak meşruiyet yaratmak amaçlanmaktadır. Bu modele göre CİB, kamu diplomasisi faaliyetlerini gerçekleştirirken bazı ülkelerdek bulunan sivil toplum kuruluşları ve diaspora ile işbirliği gerçekleştirebilmektedir. Bu durumda tam anlamıyla olmasa da önemli oranda modele uygun kamu diplomasisi faaliyeti yürüttüğü söylenebilmektedir. YEE ise bu modele ciddi derecede uyum göstermektedir. Yerel kurumlar ve Türkoloji bölümü açılan üniversiteler ile gerçekleştirdiği işbirlikleri sayesinde ortak projeler üretilebilmektedir. Bu da kamu diplomasisi faaliyetlerinin bu modele uygun olarak gerçekleştiğini göstermektedir. YTB'nin sağladığı burslar, bu burslar hakkında öğrencilerin ve araştırmacıların bilgilendirilmesi için yerel üniversiteler ile ortaklıklar kurulması ve farklı alanlarda ortak faaliyetler göstermesi de modele uyumu göstermektedir. TİKA ise gerçekleştirdiği kalkınma yardımları ve projeler ile birlikte yerel belediyeler, hükümetler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları gibi birçok farklı aktörle işbirliği gerçekleştirmektedir. Bu işbirlikleri de TİKA'nın modele uyumunu göstermektedir. Son olarak TMV de okullar açarken ya da eğitim programları belirlerken yerel eğitim bakanlıkları ve hükümetler ile işbirlikleri gerçekleştirmekte ve okulları da hem toplumun hem de yerel ortakların taleplerine göre açmaktadır. Bu ortaklık da TMV'nin bu modele uygun hareket ettiğini göstermektedir.

Gilboa'nın üç farklı modeline göre Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyeti gösteren kurumları değerlendirildiğinde sonuç önceki iki yaklaşımın değerlendirmesi ile aynı sonuca

varmaktadır. Türkiye, kurumlarıyla birlikte Gilboa'nın farklı kamu diplomasisi faaliyetlerini gösteren üç modeline de uygun faaliyetler göstermektedir.

3.2.4. Rohanda S. Zaharna'nın Kamu Diplomasisi Yaklaşımı Çerçevesinde Kurumlar

Zaharna'nın kamu diplomasisi yaklaşımının tek yönlü ve karşılıklı olarak ayrım gerçekleştirmesi sebebiyle kurumlar açısından değerlendirilmesi diğer yaklaşımlara göre daha kolay gerçekleşmiştir. Aynı zamanda kuramın daha basit ve iletişim modeli üzerinden kurulmuş olması da bu durumu pekiştirmektedir. Zaharna'nın Mesaj Modeli ve İlişki Modeli esas alınarak Türkiye'deki kamu diplomasisi faaliyeti yürüten öncü kurumlarının hangi modellere göre faaliyet gösterdiği Tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 5.
Rohanda S. Zaharna'nın Yaklaşımına Göre Kurumlar

Kurum	Mesaj Modeli (Tek Yönlü İletişim)	İlişki Modeli (Karşılıklı Etkileşim & Güven İnşası)
Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı	✓	✗
Yunus Emre Enstitüsü (YEE)	✗	✓
Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)	✗	✓
Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA)	✗	✓
Türk Maarif Vakfı	✗	✓
TRT	✓	✗
Anadolu Ajansı (AA)	✓	✗

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Mesaj modelini kullanan kurumlara bakıldığında CİB, TRT ve AA'nın tek yönlü iletişim anlamına gelen mesaj modelini kullandığı görülmektedir. CİB'in temel görevi olarak Türkiye'nin resmi söylemini yabancı toplumlara aktarmak, ülkenin imajını güçlendirmek ve kriz iletişimini yürütmek olduğu düşünüldüğünde kamu diplomasisi faaliyetleri genellikle tek yönlü iletişim tarzındadır. CİB'in karşılıklı etkileşim ve iletişimi sınırlı olduğundan ötürü de mesaj modeline uyum sağlamakta ve ilişki modelini sağlamamaktadır. TRT ve AA da yayın kurumu ve haber ajansı olarak gerçekleştirdikleri faaliyetlerinde Türkiye'nin perspektifini servis etmektedirler. Bu durum TRT ve AA'nın da karşılıklı ilişki temelli bir kamu diplomasisi modeli yerine tek yönlü mesaj modeline uygun olduğu görülmektedir. YEE, YTB, TİKA ve

TMV'nin durumları ise tam tersidir. Bu kurumlar gerçekleştirdikleri faaliyetlerinde yerel hükümetler, belediyeler, sivil toplum kuruluşları ve yerel aktörler ile doğrudan bağlantılı oldukları ve sürekli bir iletişim içerisinde olduklarından ötürü gerçekleştirdikleri kamu diplomasisi faaliyetleri ilişki modeli şeklindedir.

Zaharna'nın iletişime göre sınıflandırdığı iki modele göre Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyeti gösteren kurumları değerlendirildiğinde ortaya çıkan sonuç önceki üç yaklaşımda ortaya çıkan sonuç ile benzerlik göstermektedir. Türkiye, kurumlarıyla birlikte Zaharna'nın farklı kamu diplomasisi faaliyetlerini gösteren iki modeline de uygun faaliyetler göstermektedir. Farklı kurumların farklı yöntemleri vesilesiyle de kurumlar iki modeli de kapsayıcı olmaktadır.

3.2.5. John Robert Kelley'nin Kamu Diplomasisi Yaklaşımı Çerçevesinde Kurumlar

Kelley'nin ortaya koyduğu kamu diplomasisi modelinde bir araya gelen farklı parametreler neticesinde 3 farklı model ortaya çıkmıştır. Yaklaşım kamu diplomasisi faaliyetlerinin tek yönlü ya da etkileşim içerisinde gerçekleşmesi durumuyla birlikte zaman çerçevesine ve savunucu mu danışmanlık temelli mi olduğuna da bakmaktadır. Kelley'nin bilgi, etkileme ve etkileşim modelleri esas alınarak Türkiye'deki kamu diplomasisi faaliyeti yürüten öncü kurumlarının hangi modellere göre faaliyet gösterdiği Tablo 6'da gösterilmektedir.

Tablo 6.
John Robert Kelley'nin Yaklaşımına Göre Kurumlar

Kurum	**Bilgi (Savunucu, Tek Yönlü, Kısa/Orta Vadeli)**	**Etkileme (Savunucu, İkna Odaklı, Kısa/Uzun Vadeli)**	**Etkileşim (Danışmanlık, Uzun Vadeli, Karşılıklı)**
Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı	✓	✓	✗
Yunus Emre Enstitüsü (YEE)	✗	✗	✓
Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)	✗	✗	✓
Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA)	✗	✗	✓
Türk Maarif Vakfı	✗	✗	✓
TRT	✓	✓	✗
Anadolu Ajansı (AA)	✓	✗	✗

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Kelley'nin kamu diplomasisi yaklaşımı çerçevesinde bakıldığında, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı ile TRT gibi aktörler, ağırlıklı olarak bilgi boyutuna odaklanmaktadırlar. Bu

kurumlar, tek yönlü ve hızlı iletişim kanalları vasıtasıyla kısa vadeli kriz yönetimi ve kamuoyunun ikna edilmesine yönelik stratejiler geliştirmektedirler. Anadolu Ajansı ise bilgi aktarımı çerçevesinde geleneksel medya rolünü üstlenmekle birlikte aynı zamanda güvenilir bilgi sağlama hedefini de gerçekleştirmektedir. Yapıları ve gerçekleştirdikleri kamu diplomasisi faaliyetleri çerçevesinden bakıldığında CİB, TRT ve AA savunucu, kısa vadeli, ikna odaklı ve tek yönlü olarak kamu diplomasisi faaliyetleri göstermektedir. Öte yandan, Yunus Emre Enstitüsü, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı ile Türk Maarif Vakfı gibi kurumlar, etkileşim boyutunu ön planda tutarak, uzun vadeli ve karşılıklı güven inşasına dayanan ilişkisel kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmektedirler. Bu kurumlar, faaliyet alanları olan eğitim işbirliği, kültürel diplomasi ve kalkınma yardımları gibi araçlarla yabancı toplumlarla sürdürülebilir ve derinlikli bağlar kurmayı hedeflemektedirler.

Kelley'nin yaklaşımı da diğer dört yaklaşımda olduğu gibi hemen hemen aynı sonucu vermektedir. Türkiye, kamu diplomasisi yürüten kurumlarıyla birlikte Kelley'nin üç farklı modeline göre de kamu diplomasisi faaliyeti yürütmektedir. Dolayısıyla Türkiye diğer yaklaşımlarda da görüldüğü gibi kamu diplomasisi faaliyetleri yürüten kurumları ile Kelley'nin de tüm modellerini kapsayabilmektedir.

4. Sonuç

Bu çalışma, Türkiye'nin kamu diplomasisi mimarisini uluslararası literatürde en yaygın kabul gören beş model üzerinden değerlendirerek, kurumsal faaliyetlerin bütüncül bir kamu diplomasisi stratejisi oluşturup oluşturmadığını analiz etmiştir. Bulgular, Türkiye'nin kurumsal çeşitliliği sayesinde kamu diplomasisinin neredeyse bütün katmanlarına ve araçlarına temas eden geniş bir etki alanı oluşturduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, her bir kurumun faaliyet alanlarının farklılaşması ve belirli modellerde yoğunlaşması, Türkiye'nin kamu diplomasisini çok boyutlu fakat parçalı bir yapı haline getirmektedir. Bu durum, Türkiye'nin kamu diplomasisi uygulamalarının güçlü yanlarını ortaya koyarken aynı zamanda bütünleşik bir çerçevenin eksikliğine de işaret etmektedir.

Tartışma açısından değerlendirildiğinde, Türkiye'nin kamu diplomasisi pratikleri özellikle kültürel diplomasi, insani yardım, medya yayıncılığı ve kalkınma işbirliği alanlarında uluslararası literatürdeki modellerle yüksek uyum göstermektedir. TİKA'nın kalkınma odaklı faaliyetleri, YEE'nin kültürel diplomasi kapasitesi, YTB'nin diaspora ile ilişkiler ve burs

programları üzerinden yürüttüğü ilişki temelli diplomasi ve TMV'nin uzun vadeli eğitim diplomasi araçları, hem Cull'un hem Zaharna'nın hem de Kelley'nin yaklaşımlarında öngörülen çok katmanlı yapıyı desteklemektedir. Buna karşılık, TRT ve Anadolu Ajansı gibi uluslararası yayıncılık aktörlerinin tek yönlü iletişim ağırlıklı yapısı, Türkiye'nin kamu diplomasisi araç seti içinde güçlü fakat sınırlı bir konum yaratmaktadır. CİB'in stratejik iletişim rolü ise kamu diplomasisinin savunuculuk boyutunu güçlendirmekle birlikte, kurumsal düzeyde etkileşim ve işbirliği modellerinin daha sınırlı kaldığını göstermektedir.

Bu çerçevede, Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerinin bütünleşik bir strateji üretme kapasitesi açısından belirli yapısal sorunları bulunmaktadır. Öncelikle, kurumlar arası koordinasyonun sınırlı olması, faaliyetlerin çoğunlukla kurumsal öncelikler üzerinden şekillenmesi ve ortak bir stratejik çerçevenin henüz tam anlamıyla kurumsallaşmamış olması, kamu diplomasisi araçlarının etkisini zaman zaman dağıtmaktadır. İkinci olarak, modeller arasındaki yoğunluk farklılıkları, bazı alanlarda güçlü bir kurumsal varlık sağlarken, bazı alanların ise görece zayıf kalmasına yol açmaktadır. Örneğin uluslararası yayıncılık alanı yoğun şekilde temsil edilirken, değişim diplomasisi ve uzun vadeli ilişki temelli programlar belirli kurumlarla sınırlı kalmaktadır. Üçüncü olarak, Türkiye'nin kamu diplomasisi uygulamalarında zaman zaman normatif söylem ile operasyonel pratik arasında bir uyumsuzluk görülmekte, özellikle kriz dönemlerinde savunuculuk boyutunun ilişki kurmaya dönük uzun vadeli stratejilerin önüne geçebildiği gözlemlenmektedir.

Bu değerlendirmeler doğrultusunda şu politika önerileri sunulabilir. İlk olarak, Türkiye'nin kamu diplomasisi kurumlarının ortak bir stratejik iletişim ve faaliyet çerçevesi altında eşgüdümlü çalışmasını sağlayacak kurumsal mekanizmaların güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu tür bir mekanizma, hem mesaj bütünlüğünü artıracak hem de kurumların birbirini tamamlayan kapasitesini daha etkin kullanacaktır. İkinci olarak, Türkiye'nin özellikle diyalog ve işbirliği temelli modellerde (Cowan–Arsenault ve Zaharna'nın sınıflandırmalarında karşılık bulan) faaliyetlerini genişletmesi, ilişkisel diplomasi açısından uzun vadeli kazanımlar sağlayacaktır. Üçüncü olarak, kamu diplomasisinin başarısının ölçülebilmesi için kurumların etkisini değerlendiren şeffaf performans göstergeleri geliştirilmelidir. Dördüncü olarak, yabancı toplumlar nezdinde güven inşa etmeye yönelik daha fazla ortak proje, ortak medya üretimi ve kültürlerarası etkileşim programının teşvik edilmesi gerekmektedir. Son olarak, Türkiye'nin kamu diplomasisi alanındaki insan kaynağını güçlendirecek akademik–kurumsal işbirlikleri, uzmanlık eğitimleri ve saha temelli araştırmalar uzun vadeli kapasite oluşturulmasına katkı sağlayacaktır.

Sonuç olarak, Türkiye'nin kamu diplomasisi mimarisi, kurumsal çeşitlilik, coğrafi yaygınlık ve araç zenginliği bakımından güçlü bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyelin sürdürülebilir bir kamu diplomasisi stratejisine dönüşebilmesi ise kurumsal koordinasyonun artırılmasına, ilişki temelli diplomasi araçlarının genişletilmesine ve uzun vadeli planlamanın güçlendirilmesine bağlıdır. Türkiye'nin kamu diplomasisi, mevcut haliyle çok boyutlu bir yapı arz etmekle birlikte, bütüncül ve stratejik bir çerçeve ile desteklendiğinde küresel ölçekte daha etkili ve kalıcı sonuçlar üretme kapasitesine sahiptir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çatışma Beyanı: Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflicts of Interest: There is no potential conflict of interest in this study.

KAYNAKÇA

Antwi-Boasiako, I. (2022). The quest for influence: Examining Russia's public diplomacy mechanisms in Africa. *South African Journal of International Affairs, 29*(4), 463-82.

Aras, B. (2015). Reform and capacity building in the Turkish Foreign Ministry: Bridging the gap between ideas and institutions. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, *17*(3), 269–285.

Ataman, M. (2003). The impact of non-state actors on world politics: A challenge to nation-states. *Alternatives: Turkish Journal of International Relations*, *2*(1), 42–66.

Baritci, F., & Aydeniz, H. (2019). Kamu diplomasisi aracı olarak medya: TRT World örneği, *Erciyes İletişim Dergisi, 6*(2), 1551-76.

Budak, E. (2020). Türk diasporasına yönelik dijital diplomasi: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı üzerine bir inceleme. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 8*(1), 535-58.

Bush, G. W. (2001, Ekim 10). *A nation challenged.*https://www.nytimes.com/2001/10/12/us/nation-challenged-excerpts-president-s-remarks-war-terrorism.html

Cem, İ. (2004). *Türkiye Avrupa Avrasya*. Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Cowan, G., & Arsenault, A. (2008). Moving from monologue to dialogue to collaboration: The three layers of public diplomacy. *The annals of the American academy of political and social science*, *616*(1), 10-30.

Cull, N. J. (2008). Public diplomacy: Taxonomies and histories. *The annals of the American Academy of Political and Social Science, 616*(1), 31-54.

Cull, N. J. (2008a). The public diplomacy of the modern olympic games and China's soft power strategy. İçinde M. E. Price & D. Dayan (Eds.), *Narratives of the new China* (ss. 117-144). University of Michigan Press.

Cull, N. J. (2009). *Public diplomacy: Lessons from the past*. Los Angeles: Figueroa Press.

Çetin, O. M. (2022). Bir kamu diplomasisi aktörü olarak Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı. *İletişim Çalışmaları Dergisi, 8*(2), 233-255.

Çevik, B. S., & Seib, P. (2015). Introduction: Why Turkey's public diplomacy matters. İçinde B. S. Çevik & P. Seib (Eds.), *Turkey's public diplomacy* (ss. 1–11). Londra: Palgrave Macmillan.

Davutoğlu, A. (2008). Turkey's foreign policy vision: An assessment of 2007. *Insight Turkey*, *10*(1), 77–96.

Fjällhed, A. (2021). Managing disinformation through public diplomacy. İçinde P. Surowiec & I. Manor (Eds.), *Public diplomacy and the politics of uncertainty* (ss. 227–253). Cham: Springer.

Gilboa, E. (2008). Searching for a theory of public diplomacy. *The annals of the American academy of political and social science*, *616*(1), 55-77.

Gregory, B. (2008). Public diplomacy: Sunrise of an academic field. *The annals of the American academy of political and social science*, *616*(1), 274-290.

Gregory, B. (2024). *American diplomacy's public dimension: Practitioners as change agents in foreign relations*. Cham: Palgrave Macmillan.

Gündoğmuş, Y. N. (2023, Nisan 12). *Anadolu Ajansı 103 yıllık tecrübesiyle doğru haber için çalışıyor.*https://www.aa.com.tr/tr/kurumsal-haberler/anadolu-ajansi-103-yillik-tecrubesiyle-dogru-haber-icin-calisiyor/2863964.

Güzel, S. Ç. (2016). Dış yardımlarda destekleyici bir unsur olarak kültürel diplomasi ve Yunus Emre Enstitüsü örneği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 30*(2), 343-359.

Huijgh, E. (2016). Public diplomacy. C. M. Constantinou, P. Kerr ve P. Sharp (Ed.), *The SAGE handbook of diplomacy* içinde (ss. 437–450). Londra: Sage.

Jagodzinski, K. & Bryzghalov, A. (2025, Haziran 5). *Brandirectory.*https://brandirectory.com/softpower

Karagül, S. (2013). Türkiye'nin Balkanlardaki yumuşak güç perspektifi: Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 8*(1), 79-102.

Karslı, S. E., & Yazgan, A. M. (2025). Kültürel diplomasi bağlamında Türk dizileri. *Telakki Sosyal Bilimler Dergisi, 3*(5), 232-262.

Karslı, S. E., & Yazgan, A. M. (2024). Türk dış politikasında bir yumuşak güç aracı: Türk Maarif Vakfı örneği. *Fenerbahçe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4*(2), 117-130.

Kelly, J. R. (2009). Between “take-offs” and “crash landings”: Situational aspects of public diplomacy. İçinde N. Snow & P. M. Taylor (Eds.), *Routledge handbook of public diplomacy* (ss. 72–85). Londra: Routledge.

Kirişçi, K. (2009). The transformation of Turkish foreign policy: The rise of the trading state. *New Perspectives on Turkey*, *40*, 29–56.

Kovach, P. (2009). The public diplomat: A first person account. İçinde N. Snow & P. M. Taylor (Eds.), *Routledge handbook of public diplomacy* (ss. 201–211). Londra: Routledge.

Lemay, C. (2009). The "operationalization" of Canadian public diplomacy in the 21st century: The importance of properly understanding the communication strategy. *Canadian Army Journal*, *12*(1), 30–43.

Leonard, M., Stead, C., & Smewing, C. (2002). *Public diplomacy*. The Foreign Policy Centre.

Löffelholz, M., Auer, C., & Srugies, A. (2014). Strategic dimensions of public diplomacy. İçinde D. Holtzhausen & A. Zerfass (Eds.), *The Routledge handbook of strategic communication* (ss. 439–458). Londra: Palgrave.

McClory, J. (2025, Haziran 5). *Overall Ranking.*https://softpower30.com.

Melissen, J. (Ed.). (2005). *The new public diplomacy: Soft power in international relations*. Palgrave Macmillan.

Nye, J. S. (2004). *Soft power: The means to success in world politics*. New York: Public Affairs.

Nye, J. S. (2008). Public diplomacy and soft power. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science, 616*(1), 94–109.

Özdemir, Ö. C., & Taşcıoğlu, R. (2022). Kurumsal iletişimde sosyal medya kullanımı: Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı üzerine bir inceleme. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, *1*(53), 65-81.

Pajtinka, E. (2019). Public diplomacy as a theoretical problem: Searching for a definition. *European Journal of Transformation Studies*, *7*(2), 21–32.

Risso, L. (2013). Radio wars: Broadcasting in the Cold War. *Cold War History, 13*(2), 145–152.

Roberts, W. R. (2007). What is public diplomacy? Past practices, present conduct, possible future. *Mediterranean Quarterly, 18*(4), 36–52.

Say, B., & Joldoshov, A. (2022). Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA)’nın Kırgızistan’daki kamu diplomasisi etkinlik alanları. *Ahi Evran Akademi, 3*(1), 1–18.

Sevin, E., Metzgar, E. T., & Hayden, C. (2019). The scholarship of public diplomacy: Analysis of a growing field. *International Journal of Communication*, *13*, 4814–4837.

Signitzer, B., & Wamser, C. (2006). Public diplomacy: A specific governmental public relations function. İçinde C. H. Botan & V. Hazleton (Eds.), *Public relations theory II* (ss. 382–411). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Smith-Mundt Act (1948, Ocak 27). *Smith-Mundt Act*.https://www.usagm.gov/who-we-are/oversight/legislation/smith-mundt.

Snow, N. (2009). Rethinking public diplomacy. İçinde N. Snow & P. M. Taylor (Eds.), *Routledge handbook of public diplomacy* (ss. 3–11). London: Taylor & Francis.

TRT. (2025, Temmuz 27). *Tarihçe*.https://www.trt.net.tr/kurumsal/tarihçe

Tuch, H. N. (1990). *Communicating with the world: U.S. public diplomacy overseas*. New York: Palgrave Macmillan US.

Türkiye Bursları. (2025, Temmuz 5). *Türkiye bursları.* .https://www.turkiyeburslari.gov.tr/hakkimizda

USIA. (2022, Kasım 25). *Records of the United States Information Agency (RG 306)*. https://www.archives.gov/research/foreign-policy/related-records/rg-306

Ünalmış, A. N. (2019). Yumuşak gücün tesis edilmesinde kültürel diplomasinin önemi ve bir uygulayıcı olarak Yunus Emre Enstitüsü. *Bilig, 91*, 137–159.

Washburn, A. (1956). U. S. Information Agency. *World Affairs, 119*(4), 101-103.

Yıldırım, K. E., & Yıldırım, A. (2017). Türkiye'nin yumuşak güç sembollerinden Türk İşbirliği Koordinasyon Ajansı ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'na genel bakış. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, 33*, 203–219.

Zaharna, R. S. (2009). Mapping out a spectrum of public diplomacy initiatives. İçinde N. Snow & P. M. Taylor (Eds.), *Routledge handbook of public diplomacy* (ss. 86–100). London: Routledge.